

"אֵינֶנּוּ בְּיָמֵינוּ יְשֻׁבָה אֶרֶץ" = וְאֵם מִיָּבוֹם אֶרֶץ

כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
י אֲתָה בְּאֵלֶיךָ לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יֵצְאתָ מִשָּׁם
י אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זֶרְעֶךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרַגְלֶךָ כַּגֵּן הַיָּרְקִי וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּם
עֲבָרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הַקְּרִים וּבְקִיעַח לְמִטְרַת הַשָּׁמַיִם תִּשְׁמַח מֵיָמִים:
י אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דִּבְרַשׁ אֶתָּה תְּמִיד עֵינֶי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ
מִרְשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה:

כִּי־יִבְרָח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יֵיט
יְהוָה נִתְּנוּ לָךְ אֶת־אֶרְצָם וְיִרְשָׁתָם וְיִשְׁבַת בְּעָרֵיהֶם וּבְבָמֹתֵיהֶם:
יְדַשׁ עָרִים מִבְּדִיל לָךְ בְּחֹזֶק אֶרְצָךְ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נִתְּנוּ לָךְ ב
יְרֻשָׁתָה: מִכֵּן לָךְ הַדֶּרֶךְ וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת־גְּבוּל אֶרְצָךְ אֲשֶׁר יִתְּנֶיךָ יְהוָה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לְנוֹס שָׁמָּה כָּל־רֹצֵחַ: וְהָיָה דְבַר הַרְצָח אֲשֶׁר־יִנּוֹס י
יָמָה וְהָיָה אֲשֶׁר יִכָּה אֶת־רַעְיוֹנוֹ בְּכַל־יְדָעַת וְהוּא לֹא־שָׂא לֹו מִתְּמֹל
יְלָמָּה:

חֲרִיא.
הוּא דְאָמַר "בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם רַב נִחְמָן בְּר
וְנִרְשָׁ יִצְחָק אֲבִיר יִלְדִין דְּכַתִּיב "מִרְאשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד
י אַדְרִית שָׁנָה מִרְאשֵׁית הַשָּׁנָה גִּידוֹן מַה יֵּדָא
בְּמִטְבָּה

2) וְיִרְשָׁתָם וְיִשְׁבַת בְּעָרֵיהֶם וּבְבָמֹתֵיהֶם,
יְמֵי שְׁלֹא נִחְמָוּיָבוּ בָהּ אִלֹּא לְאַחֵר יִירוּשָׁה וְיִשׁוּבָה, וְכֵן עֲשֵׂה
וְשַׁעֲנִי

11) יִכְבַּל דוֹר וְדוֹרֵם:
יְדִיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילוֹ הוּא יֵצֵא
י כְּמִצְרַיִם שְׂגָמָר "וְהִגְדוּ לְבִנְךָ בְּיוֹם הַהוֹאֵם י
י לְאָבִיר בַּעֲבוּר זֶה עֲשֵׂה דֵי לִי בְּצִאֲתִי כְּמִצְרַיִם
י אֵם כְּאִלֹּא (56)

3) וְאִם־יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבוּלֶךָ כַּאֲשֶׁר י
יִשְׁבַע לְאַבְרָהָם וְנָתַן לָךְ אֶת־כְּלֵי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבַּר לְתַת לְאַבְרָהָם:
י כִּי־תִשְׁמַר אֶת־כְּלֵי־הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה וְעֲשֵׂתָהּ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם י
י לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִלְכֹת בְּדַרְכָיו כְּלֵי־הַיָּמִים וְיִסַּפֵּת לָךְ
י עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה: וְלֹא יִשְׁפֹךְ דָּם נָקִי בְּקֶרֶב אֶרְצָךְ י
י אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נִחְלָה וְהָיָה עֲלֶיךָ דִּמְיָם:

12) יֵט " בְּחֻדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם בְּיוֹם הַזֶּה כָּאו
י בְּמִדְבַר סִינַי: וְיִשְׁעוּ מִרְפִּידִים וְיָבִאוּ כְּדָבָר סִינַי וְהָיָה כְּמִדְבַר
י וַיְחַוֵּשׂ יִשְׂרָאֵל בְּגֵד הַקָּדָשׁ:

4) ד' בִּימֵי הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ מוֹסִיפִין שְׁלֹשׁ אַחֲרוֹת
עַל אֵלוֹ הוֹשֵׁב שְׁנַי וְיִסַּפֵּת לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ
עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה. וְהִיכַן מוֹסִיפִין אוֹתָן
י בְּעָרֵי הַקִּיּוּי הַקְּנֹוֹי וְהַקְּדוּמוֹנֵי שְׁנִכְרַת לְאַכְרֵהֶם
י אֲכִינֹו בְּרִית עֲלֵיהֶן וְעֲדִינֹו לֹא נִכְבְּשׁוּ. וְעֲלִיזֹו
י נֹאמַר בְּתוֹרָה וְאֵם יִרְחִיב הִי אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבוּלֶךָ
י כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַע לְאַבְרָהָם וְנָתַן לָךְ אֶת כָּל
י הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבַּר לְתַת לְאַבְרָהָם וְיִסַּפֵּת
י לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:

13) יֵט (א) בְּיוֹם הַזֶּה, בְּרִאשׁ חוֹדֶשׁ⁶⁵. לֹא הִיָּה צְרִיךְ לְכַתּוֹב אִלֹּא
י "בְּיוֹם הַהוּא", מֵהוּ: בְּיוֹם הַזֶּה, שִׁיחִיו דְּבַר־י תוֹרָה חֲרָשִׁים עֲלֶיךָ
י כְּאִילוֹ הַיּוֹם נִתְּנָם⁶⁶.

5) יֵט וְהָיָה כִּי־יִבְרָךְ יְהוָה אֱלֹהֵי־אֶרֶץ כְּנָעַנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָךְ וְלְאַבְרָהָם
י בְּנִתְּנָה לָךְ:

14) יֵט וְהָיָה כִּי־יִבְרָךְ יְהוָה אֱלֹהֵי־אֶרֶץ כְּנָעַנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָךְ וְלְאַבְרָהָם
י בְּנִתְּנָה לָךְ:

15) וְהִיכֹוֶ⁶⁵ נִשְׁבַּע לָךְ: וְהִכְבֹּאתִי אֶתְכֶם אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאֲתִי וְגַר־
י (לְעִיל וְח). וְנִחְגַּח לָךְ, תוֹהֵא בְּעִינֶיךָ כְּאִלוֹ נִחְגַּח לָךְ בּוֹ בְּיוֹם וְאֵל
י תוֹהֵא בְּעִינֶיךָ כִּירוּשָׁת אֲבוֹת⁶⁶.

6) מִכָּה אִישׁ וְנִת מוֹת יוֹמָת:
י וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהִזְלָהִים אָנָּה לְיָדוֹ וְשָׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יִנּוֹס
י שְׁמָה:

16) אֵם לְמִנְצַח לְבַנְיָקָרַח מוֹמֹר:
י תְּרִיעֹו לְאַלְהֵים בְּקוֹל רָנָה: כִּי־יְהוָה עֲלִינוֹ נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־

7) הַקְּוִינִיל קִטְבֵּי: וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהִזְלָהִים אָנָּה
י לְיָדוֹ וְשָׁמְתִי לָךְ - רִאשֵׁי תִבְנוֹת: אֶלְלוּ: לוֹמְרוּ, כִּי תִחַלֵּשׁ זֶה הוּא עִת רָצוֹן לְקַבֵּל
י תְּשׁוּבָה עַל הַחֲטָאִים שְׁעֲשֵׂה בְּכָל הַשָּׁנָה: וְגַם רָמֹו, שָׁמַם עַל הַשְּׁגָבוֹת צְרִיךְ לְעֲשׂוֹת
י תְּשׁוּבָה בְּחֻדֶשׁ הַזֶּה.

8) אָמַר רַב יְהוֹדָת אָמַר רַב אַרְבְּעִים

ואמר אליכם באהם עדיהר
א האמרו אשר יהיה עליהם נתן לנו ראה נתן יהיה עליהם לפניה
את הארץ עליה רש כאשר דבר יהיה אלהי אבותיך לך אליהם
ואליהם: ומקרבון אלי כלכם והאמרו נשלחה אנשים לפנינו
ונחפרו לנו את הארץ וישבו איתנו דבר את הדרך אשר נעלה
בה ואת הערים אשר נבא אליהן:

עוג מלך הבשן

לא יב וישב ישראל בארץ האמרי: וישלח משה לרגל את יעור וילקחו
אנשים יג בנתיב וירש את האמרי אשר ישם: ויפנו ויעלו בדרך הבשן ויצא
עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי:

פולחן א

[וילכדו בנתיב], אותן מרגלים זרזים

היו, אמרו בטוחין אנו בתפלתו של משה,
וכבר שלח מלאכים מרגלים לשכבר והביאו
חקלה, אנו לא נעשה כן, אלא בהקב"ה נאמין
ונעשה מלחמה, עשו כך והרגו את האמורי אשר
בה.

גורל א

ויפנו ויעלו, יש אומרים מלחמת סיחון

באלול, ועשו את הרגל כתשרי, ואחר הרגל
מלחמת עוג, כמד"א (דברים טז, ג) ופנית בבקר
וכתיב ויפנו ויעלו גזירה שוה, מה להלן אחר
הרגל אף כאן ויפנו ויעלו אחר הרגל.

גאון א

והנשאים בסבל עמישים באחת ידו עשה במלאכה ואחת מחזקת
השלח: והבונים איש תרבו אטורים עלימתניו ובונים והחוקע
בסופר אצלי:
ותמשה לא ליל להמנים ושנים וס:

ויהי כאשר שמעו כל איובינו וקראו כל הגוים אשר סביבתנו ויפלו
קאד בעיניהם וידעו כי מאת אלהינו נעשתה המלאכה הזאת:

גאון א

והגשו אליו ויאמרו
לפני בני ישראל עד אשר אם הביאם אל מקומם וישב ספנו
בערי המבצר מפני ישבי הארץ: לא נשוב אל בתינו עד התנחל
בני ישראל איש נחלתו: כי לא נחל אתם מעבר לירדן והלאה
כי באה נחלתנו אלינו מעבר הירדן מזרחה:

גאון א

כ ויאמר אליהם משה אם תעשו את הדבר הזה אם תחלדו לך
א יהיה למלחמה: ועבר לכם כל חלוצי את הירדן לפני יהוה עז
ב הורישו את איבוי מפניו: ונכבשה הארץ לפני יהוה ואחר תשב
והייתם נתיבים מיתה ומישראל והיתה הארץ הזאת לכם לאחוז
ג לפני יהוה: ואם לא תעשו כן הנה חטאתם ליהוה ודעו חטאתכם
ד אשר תמצא אתכם: בני לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא
מפיכם תעשו:

עוג מלך הבשן

ויאמר בני גד ובני ראובן אלי משה לאמר צבדיך
א יעשו כאשר אדני מצוה: טפנו נשינו מקבנו וכל בהמתנו יהיו שם
ב בערי הגלעד: ועבדיך ועבדו כל חלוצי צבא לפני יהוה למלחמה
ג כאשר אדני דבר: ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע
ד בניו ואת ראשי אבות המטות לבני ישראל: ויאמר משה אליהם
אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן כל חלוצי
ה למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את הארץ
הגלעד לאחוז: ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתופכם
ה הארץ כנען: ונצנו בני גד ובני ראובן לאמר את אשר דבר יהוה
ו אל צבדיך כן נעשה: נחנו נעבר חלוצים לפני יהוה ארץ כנען
ז ואחוז אחוז נחלתנו מעבר לירדן: ונתן להם משה לבני גד ולבני
ח ראובן ולחצי שבט מנשה בני יוסף את ממלכת סיחון מלך האמרי
ט ואת ממלכת עוג מלך הבשן הארץ לעריה בנבלת ערי הארץ
ס קביב:

פולחן א

לפני ה'. בפרשה זו טעמים, כנגד זו שנים של כיבוש:

גאון א

אז יבדיל משה שלש צדים בעבר הירדן מזרחה שמש: לנס שמה מא
א רוצו אשר ירצו את רעהו בבלידת והוא לא יטא לו מתמל
ב שלשום נס אל אחת מן הערים האל וחי: את בצר במדבר הארץ
ג המישר לראובן ואת ראמת בגלעד לגדי ואת גולן בבשן למנשה:
ד ואת התורה אשר ישם משה לפני בני ישראל:

גאון א

ואמר אליכם באהם עדיהר
א האמרו אשר יהיה עליהם נתן לנו ראה נתן יהיה עליהם לפניה
את הארץ עליה רש כאשר דבר יהיה אלהי אבותיך לך אליהם
ב ואליהם: ומקרבון אלי כלכם והאמרו נשלחה אנשים לפנינו
ג ונחפרו לנו את הארץ וישבו איתנו דבר את הדרך אשר נעלה
ד בה ואת הערים אשר נבא אליהן:

גאון א

"הזכאי צריך לחפש רשע ולקנות אותו בחשלומו שלם כדי להעביר ממנו הטומאה
להכניע הסטרא אחרא [כח הרע] ויעשה זה כדי שייחשב זה כאילו הוא ברא אותו,
וזהו השבח שלו שיתעלה על ידו כבוד הקב"ה יותר מכל מעשה טוב אחר. והתעלות
כבוד זה הוא יותר מכל, למה? מפני שהוא גורם להכניעת הסטרא אחרא ולהתעלות
כבוד הקב"ה, ועל זה כתוב באהרן "ורבים השיב מעון" וכתוב "ברייתו היתה אתו".
בוא וראה: כל מי שאחוז ביד רשע ומשתדל אתו לעזור הדרך הרעה — הוא מתעלה
בשלש עליות שאדם אחר אינו מתעלה ככה: הוא גורם להכניע הסטרא אחרא, גורם
להתעלות הקב"ה בכבודו, וגורם לקיים כל העולם בקיום שלו למעלה ולמטה, על אדם
זה כתוב, ברייתו היתה אתו, החיים והשלום, והוא זוכה לראות בנים לבניו וזוכה בעוה"ז
ויעוה"ב, וכל שלוחי מדין הדין אינם יכולין לדרן אותו, לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, ועל
זה כתוב גבור בארץ יהי זרעו דור ישרים יבורך, הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת
לעדר" (תהלים קיב).